

Geneza waloryzacji i misyjności

Twórczynią koncepcji waloryzacji oraz misyjności nauki i technologii (*valorisation of science/mission-oriented research and innovation*) jest ekonomistka Mariana

Mazzucato (Mazzucato 2021, [Mazzucato 2019](#), [Mazzucato 2018](#)). Identyfikuje ona kluczowy problem związany z europejską nauką: produkuje się wiedzę w postaci publikacji, natomiast brakuje zmiany tej wiedzy w konkretne produkty, usługi, zjawiska, na które zapotrzebowanie wynika ze względów społecznych, ekonomicznych czy środowiskowych. Obrazuje to przy okazji szerszy problem związany z zamknięciem akademii na otoczenie biznesowe i społeczne.

Mazzucato rozróżnia dwa podejścia do badań i rozwoju. Jedno zwrócone jest na „ogólny postęp”, a drugie ukierunkowane na „realizację misji”. W myśl drugiego podejścia badaczka nawiązuje do idei przedsiębiorczego państwa, czyli takiego, które steruje rozwojem poprzez możliwość finansowania najbardziej ryzykownych badań, będąc tym samym źródłem najbardziej radykalnych i przełomowych innowacji (Mazzucato 2021: 92-93). *Zależą one od długotrwałych strategii i ukierunkowanych inwestycji* (Mazzucato 2021: 90).

Waloryzacja i misyjność – co to jest?

Waloryzacja wiedzy naukowej polega na nadawaniu wartości całemu procesowi naukowemu i wiedzotwórczemu: od etapu refleksji nad daną działalnością naukową oraz wykorzystywaniem jej rezultatów w gospodarce i społeczeństwie. Wiedza jest używana do osiągania specjalnych celów – *wielka nauka jest wykorzystywana do wielkich problemów* ([Mazzucato 2018: 4](#)). W ramach tego podejścia dane, wyniki badań i innowacje mają zostać przekształcone w zrównoważone produkty, procesy i usługi, które przynoszą wartość gospodarczą oraz działają na korzyść społeczeństwa¹.

Podejście oparte o misje (*mission-driven approach*) ma stanowić nową ramę do rozwiązywania problemów społecznych w Unii Europejskiej. Według [Mazzucato](#) (2018) innowacje nie podlegają tylko ilościowym ocenom i nie mają tylko policzalnej wartości (*rate*), ale mają pewien kierunek (*direction*). Misja jest zatem narzędziem dostarczania znaczenia, aby koncentrować badania, innowacje i inwestycje na rozwiązywaniu kluczowych problemów, wspierać wzrost, rynek pracy przy międzysektorowej współpracy, która angażuje interesariuszy publicznych, prywatnych i obywatelskich. Kierunek, w którym podąża nauka, wyznacza podejście oparte na nadawaniu wartości i określaniu misji.

Misyjność w polityce Unii Europejskiej

Misje UE są innowacyjnym narzędziem polityki badawczo-rozwojowej. Zostały ustanowione w ramach II filaru [programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzontu Europa”](#): globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa. Mają na celu reagowanie na wyzwania stojące przed Unią Europejską oraz są zakorzenione w badaniach naukowych i innowacjach. Są ustanowione po to, aby wspierać realizację innych strategii UE, w tym Europejskiego Zielonego Ładu. Podejmuje się w ich ramach działania na rzecz społeczeństwa i środowiska, nawiązując w ten sposób do [Agendy 2030 i Celów Zrównoważonego Rozwoju](#) (SDGs – *Sustainable Development Goals*).

Ustanowiono pięć misji do osiągnięcia do 2030 r. Misje nakierowują prace badawczo-rozwojowe na rozwiązywanie następujących problemów (COM (2021) 609):

- **Misja 1: Przystosowanie do zmian klimatu;**
- **Misja 2: Walka z rakiem;**
- **Misja 3: Odbudowa naszych oceanów i zasobów wodnych do 2030 r.**
- **Misja 4: 100 neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast do 2030 r.;**
- **Misja 5: Pakt na rzecz zdrowych gleb w Europie.**

Misje stanowią sposób pracy i współpracy w różnych obszarach polityki, nauki i wiedzy. Angażują interesariuszy pochodzących z obszarów nauki, edukacji, przemysłu, biznesu, polityki i społeczeństwa obywatelskiego, czyli całego ekosystemu innowacji. Stanowią skoordynowaną odpowiedź na wyzwania, jakie zdefiniowały. Z racji na złożoność obszarów, które każda z misji reprezentuje, stanowią kompleksowe podejście, przekraczające granice polityk i programów. Przez to mogą okazać się skutecznymi narzędziami do zrealizowania zapisanych w sobie celów. Łączą w sobie niezbędne zasoby w zakresie programów finansowania, strategii politycznych i przepisów, usług, źródeł wiedzy etc.

Misja (cel)	Przyczyna (kontekst)	Działanie
Odbudowa naszych oceanów i zasobów wodnych	Odbudowa oceanów i wód jest konieczna, aby podejmować działania w zakresie zanieczyszczeń, utraty bioróżnorodności i ekstremalnych zdarzeń pogodowych.	Odbudowa i ochrona ekosystemów wodnych i bioróżnorodności Eliminacja i zapobieganie zanieczyszczeniom Niebieska gospodarka neutralna dla klimatu i o obiegu zamkniętym
Walka z rakiem	Nowotwory stanowią coraz większe wyzwanie społeczne, dla zdrowia publicznego i systemu opieki zdrowotnej. Wykluczenie i nierówności w dostępie do opieki i leczenia onkologicznego rosną oraz mierzymy się z negatywnym wpływem pandemii COVID-19.	Strategiczny program badań i innowacji na rzecz poszerzania wiedzy nt. chorób nowotworowych Strategie zapobiegania chorobom nowotworowych Metody kontroli, wczesnego wykrywania, diagnozy, lepszego leczenia Nowe, kompleksowe infrastruktury onkologiczne zwiększające dostęp pacjentów do wysokiej jakości opieki onkologicznej i badań klinicznych
Przystosowanie do zmian klimatu	Częstotliwości i intensywności ekstremalnych zjawisk pogodowych są zagrożeniem dla społeczeństwa i gospodarki.	Wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie odporności na zmianę klimatu Przyspieszenie transformacji przynajmniej 150 regionów w kierunku odporności na zmianę klimatu 75 wielkoskalowych demonstracji transformacji systemowych pozwalających na przygotowanie się na zagrożenia związane ze zmianami klimatu
100 neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast	Miasta mają kluczową rolę w osiągnięciu neutralności klimatycznej. Występuje w nich problem z redukcją	Utworzenie do 2030 r. 100 neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast Miasta te będą działać jako centra działań innowacyjnych i eksperymentalnych dla pozostałych miast do 2050 r.

Misja (cel)	Przyczyna (kontekst)	Działanie
	emisji gazów cieplarnianych.	
Pakt na rzecz zdrowych gleb w Europie	Zły stan gleb oznacza zagrożone bezpieczeństwo żywnościowe i większe narażenie na ekstremalne zjawiska pogodowe spowodowane zmianą klimatu.	Program w zakresie badań naukowych i innowacji

Źródło: opracowanie na podstawie [COM\(2021\) 609](#).

Każdą z misji UE można powiązać z Celami Zrównoważonego Rozwoju. Tak jak SDGs, misje stanowią konglomerat wyzwań, których rozwiązywanie należy ze sobą powiązać. Przykład: działania na rzecz walki z rakiem będą mało efektywne, jeżeli jednocześnie nie zadbamy o zdrową żywność i bezpieczne środowisko. Na 5 misji UE należy patrzeć z takiej samej perspektywy jak na 17 SDGs: jak na zestaw uniwersalnych dla całej wspólnoty – europejskiej albo globalnej – wyzwań, którym systemowo trzeba stawiać czoła. Podobnie jak Europejski Zielony Ład, misje wspierają również dążenie do zrównoważenia w aspekcie środowiskowym, społecznym i gospodarczym.

Postawa Unii Europejskiej względem wykorzystywania efektów nauki i technologii nastroja optymizmem: możemy wykorzystywać potencjał całej europejskiej nauki do wspierania społeczeństwa i gospodarki w transformacji klimatycznej, która dzieje się na naszych oczach. Inny aspekt – wykorzystywanie potencjału tkwiącego z całym europejskim systemie innowacji – sprawia, że udział w transformacji klimatycznej i rozwiązywaniu wyzwań jest bardziej inkluzywny. Do kreowania zmian i realizowania działań włącza się wszystkich interesariuszy. W ten sposób misje są wspólnym projektem nauki, społeczeństwa i gospodarki.

Misje są zdecydowanie bardziej konkretnym i skoordynowanym programem niż **Odpowiedzialne Badania i Innowacje** (*Responsible Research and Innovation*, RRI). RRI to zestaw działań mających na celu redukcję dystansu między nauką i społeczeństwem, budowanie lepszej przyszłości oraz walkę z wyzwaniami (challenge-based approach). RRI jest programem generowania innowacji bazującym na ogólnych założeniach, co do roli nauki i innowacji w szerszej perspektywie. Misje stanowią już bardzo praktyczny sposób wykorzystywania nauki i kreowania innowacji. Obserwując ewolucję UE w tym zakresie, widać, że nabiera ona dojrzałości: potrafi coraz trafniej i szczegółowiej identyfikować cele oraz kreować programy, które mają je realizować. Misje są więc efektem kolejnego stadium dojrzałości UE w podejściu do nauki i roli nauki dla społeczeństwa i gospodarki.

Bibliografia

Komisja Europejska. 2021. KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW w sprawie misji europejskich (COM (2021) 609), dostępny: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2021\)609&lang=pl](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2021)609&lang=pl).

Mazzucato, Mariana. 2018. Mission-Oriented Research & Innovation in the European Union. A problem-solving approach to fuel innovation-led growth. European Commission, dostępny: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/mazzucato_report_2018.pdf [02.07.2021].

Mazzucato, Mariana. 2019. GOVERNING MISSIONS. Governing Missions in the European Union. European Commission, dostępny: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/contact/documents/ec_rtd_mazzucato-report-issue2_072019.pdf [02.07.2021].

Mazzucato, Mariana. 2021. Przedsiębiorcze państwo. Obalić mit o relacji sektora państwowego i prywatnego, tłum. Joanna Bednarek, Poznań: Wydawnictwo Ekonomiczne Heterodox.

ONZ. 2015. Przekształcamy nasz świat: agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, dostępna: <https://www.un.org/pl/agenda-2030-rezolucja>.

Parlament Europejski. 2021. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013, dostępny: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32021R0695>.